

Juliusz Leszczyński

Twórczość literacka i publicystyczna adwokatów-pisarzy w latach 1984-1985

Palestra 29/12(336), 69-73

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JULIUSZ LESZCZYŃSKI

**TWÓRCZOŚĆ LITERACKA I PUBLICYSTYCZNA
ADWOKATÓW-PISARZY W LATACH 1984—1985**

Opracowanie jest próbą bibliograficznego przedstawienia twórczości literackiej i publicystycznej adwokatów pisarzy za okres od dnia 1.7.1984 r. do dnia 31.8.1985 r., a więc za okres przeszło jednego roku. Czurę czasową opracowania zakreśliły dwa jesienne zjazdy doroczne Klubu Adwokatów Pisarzy odbyte: w Grzegorzewicach w 1984 r. oraz w Krakowie w 1985 r.

Podstawę informacyjną pracy stanowią znane autorowi pozycje książkowe oraz inne publikacje autorstwa adwokatów (nie tylko zresztą członków Klubu Adwokatów Pisarzy), a w szczególności artykuły, wywiady prasowe, listy do redakcji i tym podobne opracowania opublikowane drukiem na łamach prasy prawniczej, głównie w „Palestrze”, „Gazecie Prawniczej” oraz w „Prawie i Życiu”, bądź też w prasie codziennej i periodykach nieprawniczych. Poza materiałami zgromadzonymi przez autora wykorzystano także inne źródła, zwłaszcza zaś informacje uzyskane od samych autorów. Te ostatnie są, niestety, niekompletne, co rzutuje w efekcie na niepełność opracowania. Podkreślić bowiem należy przykry fakt, że mimo wielokrotnych apeli skierowanych przez Zarząd Klubu Adwokatów Pisarzy do autorów, jedynie nieznaczna część z nich udzieliła Zarządowi informacji co do publikowanych przez nich utworów. Apel nasz jest nadal aktualny. Pomimo tych przeszkód bezpośrednio kontakt autora z Koleżankami i Kolegami w ramach Zjazdu w br. w Krakowie pozwolił na rozszerzenie ram opracowania i wzbogacił je wieloma nie znanymi przedtem autorowi pozycjami.

I

Z wydawnictw zwartych typu książkowego należy odnotować ukazanie się w 1985 r. trzeciego numeru „Palestry Literackiej”. Został on wydany jako dodatek do „Palestry”. Zeszyt obejmuje 159+4 nłb. stron druku i zawiera słowo wstępne Komitetu Redakcyjnego, przedmowę redaktora Z. Skoczka oraz 26 utworów prozą i wierszem pióra szesnastu autorów. Są nimi według kolejności publikacji: A. Czaplicki, J. Malcen, Z. Skupińska, W. Barciszewska, H. Nowogródzki, K. Pędowski, H. Piekarska, A. Dreszer, A. Bień, J. Kocznr, A. Mikulińska-Korczyńska, W. Uptas, W. Kotowski, J. Kruszewska, J. Leszczyński i L. Sługocki. Ponadto kronikę z życia Klubu Adwokatów Pisarzy opracował A. Dreszer.

W opracowaniu Witolda Bayera ukazało się opracowanie pt. „X-lecie Ośrodka Badawczego Adwokatury” w 1984 r. w formie dodatku do „Palestry”.

W 1985 r. ukazało się nakładem Towarzystwa Naukowego Płockiego drugie, znacznie rozszerzone wydanie pracy dra Kazimierza Askanaśa pt. „Sztuka płocka”. Praca ta obejmuje 802 strony druku oraz zawiera liczne wielobarwne i jednobarwne ilustracje, a także krótkie streszczenia w językach obcych.

W tym samym roku nakładem Ludowej Spółdzielni Wydawniczej ukazało się drugie wydanie wspomnień Adama Bienia pt. „Bóg wysoko — dom daleko — Obrazy przeszłości 1900—1920”. Należy nadmienić, że jak napisano na łamach cza-

isma „Znak”, autor kontynuuje publikowanie wspomnień z dalszego okresu jego życia.

Wydawnictwo Literackie wznowiło w 1985 r. powieść historyczną Karola Bułaha pt. „Wawelskie wzgórze”.

Juliusz Niekrasz wydał pracę pt. „Z dziejów Armii Krajowej na Śląsku”. Całość ukazała się w 1985 r. nakładem Wydawnictwa „PAX”.

Jan Pietrzykowski opublikował pracę pt. „Cień swastyki nad Jasną Górą — Częstochowa w okresie hitlerowskiej okupacji 1939—1945” w Katowicach w 1985 r., nakładem Śląskiego Instytutu Naukowego.

Tymczasem w Katowicach w 1984 r. nakładem Wydawnictwa „Śląsk” ukazała się praca dra Romana Hrabara pt. „Janczarowie XX wieku”.

Nakładem Wydawnictwa Prawniczego opublikowano w 1985 r. pracę dra Leszka Górnego pt. „Kara grzywny samoistnej i jej wykonanie”. Praca ta, choć przede wszystkim charakter naukowy, zawiera liczne akcenty polemiczne, co ważnia autora niniejszego opracowania do jej wymienienia.

II

W tym sensie liczna i zróżnicowana jest publicystyka adwokacka. W omawianym zakresie skupiała się ona przede wszystkim na łamach czasopism prawniczych i dotyczyła głównie zagadnień związanych z wykonywaniem zawodu adwokata, stosowaniem prawa w ogólności, wspomnień osobistych autorów, opracowań historycznych, polemik prawnych, a także omawiała zagadnienia nie związane bezpośrednio z wykonywaniem praktyki zawodowej. Tak więc w alfabetycznej kolejności należy podać publikacje następujących autorów-adwokatów:

W 1985 r. Tygodnik „i d” opublikował wywiad redaktora T. Niemirskiego z premerem NRA Marią Budzanowską pt. „Obrońca na temat roli adwokatów i ranamorzędu”.

Jan Czerwiakowski zamieścił w „Palestrze” „Głos w sprawie budowy Do-Seniora”.

Dr Zdzisław Czeszejko-Sochacki opublikował na łamach „Palestry”, „Gazety Prawniczej” oraz „Prawa i Życia” sześć artykułów poświęconych tematyce zawodu adwokackiego, stosowaniu prawa i kształtowaniu postaw społecznych, współdziałaniu państwem i innym podobnym zagadnieniom. Poza tym w 1985 r. ukazał wywiad redaktora M. Kamienieckiego przeprowadzony z adw. drem Z. Czeszejko-Sochackim w „Rzeczypospolitej” pt. „Bilans zamknięcia — bilans otwarcia” o temat działalności Sejmu PRL.

Alfred Dreszer zamieścił w 1985 r. w „Ziemi Kaliskiej” artykuł dotyczący wspomnień o zburzeniu Kalisza w 1914 r. oraz wiersz w czasopiśmie „Niedziela” pt. „Wzrostło się” (o zabójstwie księdza J. Popieluszki).

Stefan Gąsiorowski, były wieloletni dziekan Olsztyńskiej Izby Adwokackiej, zamieścił redaktorowi A. Saneckiemu z „Gazety Olsztyńskiej” wywiadu pt. „Czy rokaci są potrzebni?”.

Dr Roman Hrabar opublikował w 1984 r. w „Poglądach” artykuł pt. „Wśród glodytów — ujemny chromosom” oraz w „Panoramie” artykuły pt. „Wyrwane zenie” i „Piekło Buszmenów”.

Na łamach „Palestry” ukazał się artykuł polemiczny Jerzego Kiewina pt. „Wzrostło się przed...”, związany z dopuszczalnym wiekiem wykonywania zawodu adwokata.

Miron Kołakowski zamieścił w 1984 r. cykl esejów literackich i historycznych w czasopiśmie „Niedziela”.

Witold Kotowski opublikował w „Prawie i Życiu” artykuł pt. „Kwadratura by”, poświęcony problematyce izb wytrzeźwień.

W „Gazecie Prawniczej” został zamieszczony list Janiny Kruszeńskiej do redakcji dotyczący roli kobiet w wymiarze sprawiedliwości, a w „Palestrze” artykuł tejże autorki pt. „Ze wspomnień adwokata radcy prawnego”.

Dr Zdzisław Krzemiński opublikował w „Palestrze” artykuł pt. „Czy byśmy pierwsi”, poświęcony problematyce etyki zawodowej.

Dr Roman Łyczewek (ps. Jerzy Saski) zamieścił w „Gazecie Prawniczej” cykl esejów prawniczych pod nazwą „Rozmowy o Temidzie” oraz szkice z psychologii sądowej, a w „Palestrze” cykl myśli i aforyzmów pt. „Życie i sprawy adwokatury” oraz artykuł o problematyce historycznej pt. „Areszt według cesarsko-królewskiego kodeksu z 1873 r.”. Ponadto autor ten opublikował w czasopiśmie „Spojrzenia” artykuł pt. „Czyżby zapomniano...”, dotyczący sprawy pominięcia problematyki języka sądowego w toku obrad Kongresu Języka Polskiego odbytego w Szczecinie w grudniu 1984 r.

Wiktor Łyszczak zamieścił w „Rzeczypospolitej” około trzydziestu artykułów na temat prawa spółdzielczego i lokalowego, artykuł w „Palestrze” pt. „Statuty spółdzielcze”, artykuł w Zeszytach Naukowych IBPS pt. „Prawo intertemporalne”. Poza tym W. Łyszczak jest współautorem broszury opublikowanej w 1985 r. pt. „Prawo spadkowe”.

Edmund Mazur opublikował w „Palestrze” artykuł pt. „Obchody 40-lecia Polski Ludowej w adwokaturze”.

Lesław Myczkowski zamieścił w „Gazecie Prawniczej” artykuł pt. „Najwenniejsze mieszkanie własne”, poświęcony problematyce mieszkań spółdzielczych.

Janusz Nowacki opublikował w „Palestrze” artykuł pt. „Protokoły — imponierabilia — konsekwencje”, dotyczący opracowania protokołów rozpraw sądowych.

Henryk Nowogródzki zamieścił na łamach „Życia Literackiego” trzydzieści jeden felietonów pod wspólnym nadtytułem „Po zdjęciu togi”. W tym samym czasopiśmie, którego autor jest stałym współpracownikiem, opublikował on artykuł pt. „Jedyny polski królobójca”, dotyczący zabójstwa prezydenta G. Narutowicza, oraz artykuł pt. „O pewnej wizycie Rubinsteina”. W „Miesięczniku Literackim” został zamieszczony utwór pt. „Pianistka”, a w „Kobiecie i Życiu” — artykuł pt. „Pierwsza dama adwokatury”, zawierający wspomnienia o pierwszym adwokacie-kobiecie w naszym kraju — Helenie Wiewiórskiej. Ponadto w „Palestrze” został zamieszczony artykuł tegoż autora dotyczący problematyki zbyt wczesnego przenoszenia adwokatów na emeryturę pt. „Krajobraz po...”.

Lucjan Ostrowski zamieścił w „Palestrze” artykuł polemiczny pt. „Rola cyfatu w cywilistycznej praktyce adwokata”.

Karol Pędowski opublikował na łamach „Palestry” artykuł pt. „O starych adwokatach”, dotyczący budowy Domu Seniora, oraz artykuł pt. „Adwokackie talenty i pisarskie pasje”, poświęcony zagadnieniom twórczości literackiej adwokatów starszego pokolenia. Należy nadmienić, że wymieniony autor otrzymał III nagrodę na Ogólnopolskim Konkursie Literackim za opowiadanie pt. „Polska Żydówka”.

Krzysztof Piesiewicz udzielił redaktorowi J. Lewandowskiemu ze „Słowa Powszechnego” wywiadu na temat procesu toruńskiego w 1984—1985.

Jan Pietrzykowski zamieścił w pracy zbiorowej pt. „Szkice z dziejów Ża-

rek" (Katowice 1984, wyd. Śląski Instytut Naukowy) opracowanie pt. „Żarki w okresie hitlerowskiej okupacji”.

Bogusław Radzicki udzielił redaktorowi K. Brzezickiemu z „Głosu Wielkopolskiego” wywiadu prasowego pt. „Rękojmia sprawiedliwych wyroków”.

Doc. dr hab. Genowefa Rejman udzieliła wywiadu prasowego dla „Trybuny Ludu” pt. „Nowy model prawa”, poświęcony problematyce rad narodowych i samorządu terytorialnego.

Ferdynand Rymarz zamieścił na łamach „Palestry” wspomnienia z zakresu praktyki zawodowej pt. „Historia jednego zespołu adwokackiego”.

Jerzy Sieklucki opublikował w „Palestrze” przemówienie pt. „Głos dziekana rady adwokackiej”, poświęcone korporacji zawodowej.

Zygmunt Skoczek opublikował na łamach „Palestry” wywiad z adwokatem A. Elbanowskim pt. „Adwokat w działalności publicznej” oraz artykuł pt. „Rola dziekana rady adwokackiej”.

Dr Leszek Sługocki zamieścił w czasopiśmie „Rivista Italiana di Studi Napoleonici” ukazującym się w Pizie artykuł w języku francuskim pt. „O sfalszowaniu listu Napoleona”, na łamach zaś „Sachsische Heimatblätter” — artykuł w języku niemieckim „O pobycie A. Mickiewicza w Dreźnie w 1829 r.”. Ponadto wspomniany autor zamieścił dwa artykuły w „Kierunkach” pt. „Ilu amnestionowanych wróci do przestępstwa?” i „Kara surowa — kara skuteczna?” oraz dwa artykuły w „Gazecie Prawniczej” pt. „Poszukiwanie efektywniejszych rozwiązań”, dotyczący roli Milicji Obywatelskiej w przeciwdziałaniu przestępstwom związanym z alkoholem, oraz „Jeszcze w sprawie grzywien i nieporozumień na ten temat”. Poza tym na łamach „Palestry” opublikował „Refleksje na tle rozmowy red. J. Szczęsnego z drem P. Darowskim”, opublikowanej w „Palestrze” a dotyczącej problematyki stosowania umów międzynarodowych.

Stanisław Śniechórski zamieścił wypowiedź na łamach „Palestry” pt. „Sprawa budowy Domu adwokata-seniora”.

Adolf Stępowski opublikował w „Palestrze” artykuł pt. „Ze wspomnień adwokata-radcy prawnego”.

Aplikant adwokacki dr Jacek Trawczyński wypowiedział się na łamach czasopisma „Warmia i Mazury” przeciwko stosowaniu kary śmierci.

Franciszek Wysocki, dziekan Okręgowej Rady Adwokackiej w Bydgoszczy, udzielił redaktorowi W. Górskiemu z „Ilustrowanego Kuriera Polskiego” wywiadu pt. „Niezajomość prawa szkodzi”, dotyczącego problematyki stosowania prawa oraz jego popularyzacji przez adwokatów.

Stanisław Zabłocki zamieścił w „Palestrze” artykuł polemiczny pt. „Środek zapobiegawczy — tak, represja i asekuracja — nie!”, dotyczący niewłaściwej praktyki w zakresie stosowania tymczasowego aresztu.

Dr Wacław Zarzycki opublikował w czasopiśmie „Jantarowe Szlaki” artykuł pt. „Zamki obronne w okolicach Chełmna” oraz artykuł pt. „Doktor Jan Kanty Grodzki”.

Poza publikacjami drukiem należy wspomnieć również o wywiadach radiowych udzielonych przez adwokatów. Tak więc w miesiącu marcu 1985 r. Rozgłośnia Warszawska Polskiego Radia przeprowadziła na Fali 4. wywiad z Wandą Barciszewską pt. „Wspomnienia z okresu II wojny z Budapesztu”. Audycję powtarzano czterokrotnie na życzenie słuchaczy. Rozgłośnia Łódzka Polskiego Radia w kwietniu 1985 r. nagrała audycję z W. Barciszewską pt. „Wspomnienia studentki polskiej z okresu II wojny światowej w Budapeszcie”.

W dniu 17.VIII.1985 r. rozgłośnia Polskiego Radia „Warszawa II” zamieściła roz-

nową redaktor J. Górniewicz z Haliną Piekarską na temat działalności Klubu Adwokatów Pisarzy oraz trzeciego numeru „Palestry Literackiej”. Przedstawicielka Polskiego Radia odniosła się życzliwie do działalności Klubu i wyraziła uznanie dla autorów „Palestry Literackiej”, a także odczytała wiersz adw. A. Mikulińskiej-Korczyńskiej pt. „Hiroszima”. Ponadto redaktor Górniewicz zaapelowała do redakcji „Palestry” o zwiększenie nakładu „Palestry Literackiej” oraz o kolportaż tego wydawnictwa dla odbiorców spoza kręgów adwokatury.

III

Trudno jest dać jednoznaczną ocenę twórczości adwokackiej literackiej i publicystycznej wtedy, gdy autor sam zalicza się do grona „adwokatów piszących”. Opracowanie niniejsze byłoby jednak niepełne, gdyby było pozbawione jakiegokolwiek bądź oceny.

Lista autorów i publikacji obejmuje w ciągu jednego roku trzydzieści trzy nazwiska oraz kilkadziesiąt prac różnego typu. Niewątpliwie jest to poważny wkład adwokatury w ramy polskiej kultury w ogóle, a kultury prawniczej w szczególności. Należy tylko żałować, że pisma publikujące prace publicystyczne i utwory literackie adwokatów z reguły nie zamieszczają informacji o tym, że autorem publikacji jest właśnie adwokat.

Nie popadając w żadną euforię czy przesadę, należy stwierdzić, że w niezwykle trudnej sytuacji ekonomicznej, społecznej i zawodowej panującej w naszym kraju adwokaci są aktywni na polu literatury i publicystyki. Wykazują prężność i walory intelektualne, a tym samym stanowią siłę społeczną, z którą należy się liczyć. Adwokatura pisząca udowadnia swą aktywną postawą żywotność zawodu, wyrobienie społeczne oraz polityczne, a także ogromny i wielostronny zasób wiedzy swoich licznych przedstawicieli.

Z powyższych przyczyn należy się liczyć z dalszymi sukcesami adwokatów piszących na polu działalności kulturalnej i społecznej. Nie wątpię również w to, że skonsolidowana grupa adwokatów piszących w ramach Klubu Adwokatów-Pisarzy będzie się powiększała przez zgłoszenie do niej akcesu ze strony licznych piszących Koleżanek i Kolegów, zwłaszcza młodszego pokolenia.

PYTANIA I ODPOWIEDZI PRAWNE

Działki rekreacyjne a prawo pierwokupu nieruchomości na rzecz Państwa

PYTANIE:

Adwokat J. C. skierował do Redakcji „Palestry” pytanie dotyczące wykładni przepisu art. 82 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. Nr 22, poz. 99). Chodzi o to, czy zamieszczony w tym przepisie zapis następującej treści:

„(...) organowi administracji państwowej przysługuje prawo pierwokupu w wypadku sprzedaży nie zabudowanej nieruchomości położonej na terenie przeznaczonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod budownictwo mieszkaniowe (...)”